

v 19. a 20. století. Názory o relativnosti hodnoty státních forem a o nezamezitelnosti jejich změn byly starým Řekům běžné. Takový Aristoteles by jistě zamítl myšlenku tisícileté pozemské říše a konečného vítězství určité politické idey jako utopii.

Také myšlenka hospodářského stavovství má daleko starší historii, než se obecně soudí. Je však zcela pochybené, dnešní stavovské plány ideologicky fundovati v středověkém státě stavovském. Středověký stavovský stát neměl, nehledě ke všem ostatním rozdílům, hlavu autoritativní, nýbrž bezautoritativní, široké vrstvy lidu neměly ani formálně politických práv. A který dnešní stavovský stát by uznával onen typický rekvizit historického stavovského státu, totiž »stavovské právo odporu«, který opravňoval politické stavy, v případě porušení ústavy panovníkem, k ozbrojenému odporu. Politická literatura stavovského státu dala takto vznik ideologii politického atentátu.

Skutečně podobné typy stavovského zřízení se vyvíjely teprve po kontinentálním evropském absolutismu, který politické stavy zbavil práv a moci. Vývoj šel více méně souběžně s parlamentarizací státního života. Hospodářské stavovství bylo podporováno theoretiky stavovské reprezentace jako lepší způsob zastoupení lidu, praktiky bylo však již myšleno jako prostředek konkurence nebo i vyřazení lidem voleného parlamentu. Mezi historickými pokusy zaslouží si pozornost jak pro osobu tvůrce, tak i pro zřízení samo, Bismarckem zavedené hospodářské zastoupení podle povolání. Bismarck je zamýšlel, ne aby vyřadil parlament, nýbrž aby si zajistil odborné posouzení zákonných osnov tím, že by měl k ruce stále odborníky jako hospodářské poradce. Parlament však tomu nedůvěřoval a jeho opozice přešla v instinktivní boj o sebezáchovu. Pruská Národohospodářská rada byla zřízena r. 1880 a odpovídala co do složení i co do kompetence programu Bismarckovu. Skládala se z 75 členů, z nichž 30 bylo jmenováno přímo na návrh ministrů panovníkem a 45 na základě presentační volby jednotlivými oficiálními zájmovými sdruženími. To znamená, že menšina byla zřízena autoritativním způsobem, většina pak ze stavovských delegací podle povolání. Jmenovací právo královo bylo kromě toho omezeno tím, že polovina kandidátů navrhovaných ministry musela býti z řemeslníků nebo dělníků. Stavovské rozčlenění rady je patrné z jednotlivých jejích odborů, sekcí: obchod, průmysl a živnosti, zemědělství. 5 členů z každé sekce tvořilo dohromady stálý výbor. Působnost Národohospodářské rady byla čistě poradní. Tím však obavy parlamentu nebyly odstraněny a proto parlament nepovolil pro novou radu potřebných finančních prostředků. Došlo ke konfliktu mezi Bismarckem a parlamentem a železný ministr ustoupil. Tak skončil pokus o hospodářské zastoupení v Prusku.

Str.

REFORMA ÚRAZOVÉHO SOUDNICTVÍ. Zákonem ze dne 2. července 1934, č. 173 Sb. z. a n. byly změněny a doplněny předpisy o soudnictví dělnického úrazového pojištění. Tento zákon vstoupí v účinnost dne 1. ledna 1935 a zavádí jako II. stolicí vrchní pojišťovací soud, zřízený podle zákona ze dne 9. října 1924, č. 221 Sb. z. a n. o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří, jenž bude rozhodovati ve zvláštních senátech pro úrazové pojištění; přisedící a jejich náhradníky jmenuje ministr sociální péče v dohodě se zúčastněnými ministry po slyšení ústřední odborových organizací zaměstnaneckých i zaměstnavatelských. Dosud byly rozsudky rozhodčích soudů úrazových pojišťoven konečné; nyní bude možno jim odporovati odvoláním, jestliže řízení před rozhodčím soudem bylo neúplné nebo jinak vadné nebo byl nálesem rozhodčího soudu porušen zákon, nebo byl-li skutkový stav posouzen nesprávně. Dr. Jindřich.

K SEDMDESÍATINÁM UNIV. PROF. DR. KAROLA WIELANDA. Dňa 29. augusta b. r. dožil sa svojich sedemdesiatin jeden z najväčších komercialistov, ordinár práva obchodného a zmenkového na univerzite

v Bazileji, Karol *Wieland*. Dosiahol tohto kmetského veku v plnom zdraví a plnej tvorivosti duševných síl uprostred oddanej vďačnosti a úcty celého vedeckého sveta právnického. — Roku 1897 bol *Wieland* menovaný za mimoriadneho profesora a roku 1905 za ordinára, od ktorej doby pôsobil nepretržite na právnickej fakulte univerzity v Bazeli. Okrem svojho oboru obchodného a zmenkového práva prednášal temer všetky partie práva občianskeho, a to zvlášť právo vecné, rodinné a dedické. Mimo toho i súkromné právo medzinárodné a v dobe núdze učiteľských síl i právo rímske a občiansky súdny poriadok. Po celý svoj požehnaný život venoval sa i verejnej činnosti.

Vidíme ho na katedre, hneď zas na sudcovskom kresle — v ministerstve pre reformu zákona, ba dokonca i vo vysokej zodpovednej funkcii zástupcu Švajčiarska na Haagskej konferencii pre zjednotenie zmenkových práv.

Povedľa všetkej tejto svojej veľkej zaujatosti vytvoril diela v celej vedeckej literatúre právnickej jedinečné. V svojej slávnostnej reči: »Historická a kritická metóda v právnej vede«, prednesenej z príležitosti svojej inštalácie na rektora magnifika dňa 12. novembra 1909, výstižne naznačil oné smernice a princípy, ktoré ako stežejné mu boli smerodajné pri metodológii svojej bohatej spisovateľskej činnosti.

Roku 1901 vydal priekopnícke dielo: »Zmenka a jej súkromnoprávne základy«. Na hodnotnosť a aktuálnosť tejto práce masvedčuje i tá skutočnosť, že roku 1931 bola práca preložená do italštiny. Teda práve po uplynutí 30 rokov od jej vydania! Jeho najväčšie dielo je však systém obchodného práva v II dieloch, vydaný v Bindingovej sbierke pre nemeckú právnu vedu. Najlepším dôkazom hodnoty tohto diela je jej pojatie do tejto sbierky, keďže v nej boli systematicky vydávané len diela vedcov svetového formátu ako sú: Andreas Heusler, Goldschmidt a pod.

Mimo týchto tu uvedených diel napísal jubilant početné monografické štúdiá a príležitostné články. Nesmie sa z nich nepripomenúť zvlášť pekná skizza: *Cambium und Wechselbrief*, kde autor analyzuje formu zmenky a vývoj jej dnešného pomenovania. V poslednej dobe vysoko cenné sú jeho pojednávania o vyšších koncentračných útvaroch v spoločensťevnom práve.

Nedosažiteľný je *Wieland* ako učiteľ. Neobyčajné schopnosti priamo vrozené umožňujú mu priučiť celé generácie študentov juristickému mysleniu. I československý akademický dorost je mu vďačný a zaviazaný za jeho vedenie, nakoľko príkladnou starostlivosťou a zvláštnou pozornosťou sleduje ich prácu a postup v jeho seminári na univerzite v Bazileji. Vychoval čsl. štátu už niekoľko akademických učiteľov svojho oboru a ešte i v tomto roku, poslednom to roku jeho aktívneho univerzitného pôsobenia v t. zv. »čestnom roku« očakávame od neho veľa.

Právnická fakulta v Bazileji pripravila a vydala z príležitosti tohto vzácneho jubileja zborník k počtu jubilára pod titulom: *Príspevky k obchodnému právu* (nákladom Helbing a Lichtenhahn, Baseln), v ktorom 27 domácich i cudzozemských kolegov prispelo s pojednávaniami na témata *Wielandovi* zvlášť obľúbené. Figurujú tu mená nie menšie ako sú *Julius von Gierke* (Göttingen), *Ernst Heymann* (Berlín), *Lorenzo Mossa* (Pisa), *Marcel Nast* (Strassburg), *Paul Pic* (Lyon), *Georges Rloert* (Paríž), *Henri Rousseau* (Poitiers), *Angelo Srafat* (Milán) a *Martin Wolff* (Berlín).

I profesorský zbor právnickej fakulty univerzity Komenského v Bratislave ocenívši vedecký význam *Wielanda* a jeho zásluhy o vedecký dorost československý jednohlasne sa usniesol v svojom riadnom zasadnutí konanom dňa 19. októbra 1934 vyznačiť prof. Dr. Karola *Wielanda* plakietou a s patričným diplomom univerzity Komenského v Bratislave, z príležitosti tohto jeho vzácneho jubileja — sedemdesiatin jeho plodného, požehnaného života.

Dr. Ctibor Floreán.